Ч. 108 (12.474). Львів, неділя 18. травня 1930. Рік LI.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Переворот тріває далі...“

Львів, 16. травня 1930.

Рівно чотири роки тому часописи проголосили акт димісії третього уряду Вінцентого Вітоса (який тим разом правив пять днів), підписаний ще президентом Войцеховським, і одночасно акт зречення самого президента Войцеховського. Ці документи були датовані днем 15. травня 1926 року. Одночасно був іменований і в день пізніше, 16. травня 1926 року, розпочав урядувати перший кабінет проф. Казимира Бартеля, як мужа довіря маршала Юзефа Пілсудського, ще тиждень тому добровільного заточенця у затишному Сулєювку, а від учора — фактичного диктатора Польщі. Тоді — здавалося — крівавий переворот уже закінчився, закінчився повною побідою переворотчиків, і послідують лише наслідки перевороту, диктовані побідниками і льоґікою побіди. Тимчасом нині, на порозі пятого року після доконання перевороту, чуємо, що ні, переворот ще не закінчився, він тріває далі, значить, усе ще істнують усі ті ризиковні можливости, які звязані з незавершеним процесом перевороту!

На порозі пятого року санаційний тижневик „Нова Кадрова“, який виходить у будинку Головної Команди Поліції у Варшаві (спільному з будинком мін-ства внутрішніх справ), отже який висловлює чейже нефальшовані погляди найповажніших чинників володіючого табору, пише в нинішні роковини цілком отверто, що „травневий виступ був початком перевороту, який тріває досі і який мусить бути завершений! Перша дія, розіграна зі зброєю в руках, тривала кілька днів. Друга дія тріває уже чотири роки і по суті є лише звязковим поміж тією першою та останньою, яка надходить. З того, що діється у Польщі, стає ясною річю, що та третя й остання дія великого національного пориву буде розіграна не інакше, як вогнем і залізом!... Мусимо виразно освідомити собі конечність повного знівечення передтравневого табору. Обєднана проти травневої революції опозиція мусить бути стерта на порох, втолочена в землю і з землею зрівняна!“ „Головним ствердженням, яке після чотирьох літ тиснеться під перо — пише „Слово Польске“, — той єдиний поправді орґан у Польщі, який перейшовши до санаційного табору старався якось теоретично прецизувати ідеольоґічну плятформу того табору, — це факт, що травнева революція ще не доїгла до своєї мети і що тріває далі... Травнева революція не добігла до мети тому, що не виконала досі цього начального завдання: не дала Польщі досі нового устрою, як державного права...“ Інші поважні пресові органи санації не ставлять справи аж так драстично руба, але в делікатнішій формі, може навіть неохоче, признають таки той самий факт: Ось орґан санаційного „Звйонзку праци всі і мяст“, так мовити „лівого“ й ліберального крила правлячого табору, тижневик „Пшелом“ виступає проти згаданої боєвої „Нової Кадрової“ („ми рішуче протиставимося того типу карколомним експериментам“), але декляруючи себе противником „*безоглядного* октроювання конституції“, тут-же зазначує, що „не використано досі всіх можливостей... щоби справу зміни устрою Річипосполитої поставити на чоло всіх проблєм“. А краківський „Час“, роблючи побіжний огляд плюсів і мінусів 4-літнього правління марш. Пілсудського й нинішньої ситуації, в якій це правління опинилося, вдоволяється твердженням, що „пятий рік післятравневого правління марш. Пілсудського не буде останнім ре-

ком“ і що „премієр Славек і його товариші не є людьми, які легко дали би собі видерти з рук владу“...

Аж чотирьох років треба було на те, щоби визнавці й співробітники творця перевороту опрокидали його твердження про „революцію без революційних наслідків“, і щоби розпочинали дискусію на тему способів, якими ці наслідки треба проводити в життя. Треба було аж чотирьох літ, щоби наклинкувати знову до зміни державного устрою — збройним чи законодатним шляхом — і щоби розглядати дані до успіху сторін, воюючих за владу! Цеж ті самі теми, які тих самих людей хвилювали й чотири роки тому! Або — іншими словами — нині, на порозі пятого року від побіди травневого перевороту, побідники находяться акуратно на тому самому місці, з якого вийшли, а держава має перед собою акуратно такий самий лябіринт неосвітлених ходів-переходів, що літ чотири тому. Баланс моральних здобутків і втрат, відношення сил тоді й тепер, перспективи успіхів і невдач — це все деталі: сутній є факт, що в найважніших справах державного значіння, нині, в пятому році володіння, державна влада мусить починати „да капо“.

Для нас бодай, українців, повищі деталі є цілком другорядного значіння (це, так мовити, семейні справи сусідів), а єдиним сутнім фактом є перебування польської урядової національної політики на тому самому місці, що 4 роки тому. Шкільний утраквізм, український університет „Народний Дім“, офіціяльна національна термінольогія, самоврядування, кредитова політика для господарських установ і допомогова для культурних, відношення адміністрації до мови урядування у греко-катол. церкві та до православних справ — що і скільки в усіх цих ділянках за минулі 4 роки змінилося, а скільки залишилося по давньому?! І чи — „сіне іра ет студіо“ — можна тут говорити про творчий процес, про поступ вперед, про реформаторський хист, про оригінальні концепції? Чи може про тупцювання на місці, наслідування старих зразків, обертання у колісці і — поворот на давні позиції. Прецінь саме в 4-ті роковини травневого перевороту чільний санаційний політик, посол урядового клюбу, заявляє щиро: „польська держава не мала і досі не має конструкційної національної політики...“ („Кур. Віл.“ з 15. ц. м. вступна стаття „Тестіса“—Окуліча). І це ствердження для нас єдино важне і рішаюче.

Тому бадьорі чи бундючні оклики „переворот тріває далі!“ нас, українців, не хвилюють і не бентежать, не морозять і не гріють. Процес того перевороту нас не обхоплює і коли ми ним цікавимося, то тому, що цікавитися мусимо.

Безсумнівні користи.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 15. травня 1930 р.

I

В моменті, коли пишу ці рядки, ґрупи, що борються за свої листи, а значить за свої ідеольоґії, кінчають свою передвиборчу акцію до сойму в окрузі Луцьк-Рівне-Костопіль. Які будуть результати виборів, важко передбачити. Одно можна ствердити, що зацікавлення мас виборами не таке мале, як цього бажали собі противники парляментаризму та їхні платні прислужники. Свідомість того, що результати виборів засвідчать про національний характер Волині, все глибше просякає у нетри селянства. А це вже немалий виборчий здобуток для українського народу.

З другого боку, вже тепер виявляється, в якому напрямі йде політична думка нашого селянства, а що вона йде, то це вже не підлягає сумніву. Напрямок цей — національно-демократичний. Селянство якось само собою пробуджується. І наші представники, приїзджаючи на села, своїми словами лише утрівалюють у душах те, що витворилося в них у процесі кількалітньої ферментації.

І треба бачити в очах селян радість, коли вони чують від представників УНДО підтвердження того, до чого доходили власним здоровим розумом і власним українським серцем! — „От, це якраз те саме, про що я думав, а то інші кажуть таке, що й душа не приймає“, — раз-у-раз чуєш безпосередні вислови цеї радости від підтвердження й арґументації їхніх власних думок.

Успіх УНДО й полягає в тому, що його ідеали є ідеалами селянства, лише приспаними десятилітнім сміттям усяких інтернаціоналізмів, „сіцілізацій“ і „спулжниця“.

Кажу не про цифровий успіх, який для нас має другорядне значіння, бо в такий короткий час на такому обширному терені понад наші сили вимести з Волині все те сміття, яке тут накопичувалося десять років. Маю на увазі успіх ідеольоґічний і національно-чуттєвий у всіх тих місцях, куди вспіла сягнути наша нога.

І не буде парадоксом твердження, що Волинь у глибинах своєї душі є цілковито „ундівською“, лише не має ще оформлення. А це свідчить про швидке відродження тут національного духа.

II

Передвиборча акція дала нам ще один приємний сюприз: розкрила дещо з переживань молоді і то власне — селянської молоді. Всім відомо, що інтернаціоналісти ріжного партійного віку й ранґи розкладали свої сітки якраз серед духово несформованої молоді, хапкої на все нове й незвичайне. Наше сельробівство — це політичне юнацтво. Навіть більше: наші сельроби — це зелені дітваки, що ще не навчилися відріжняти правої руки від лівої.

Старше селянство ніколи не йшло за сельробівськими чи явно комуністичними гаслами. Воно було далеке від них, бо вони були для нього чужі. Вдалося провідникам сельробівства ловити у свої сітки лише недоврілих хлопчаків, а іноді й істеричних дівчат.

Над цим фактом національно здорові старші верстви населення застановлялися зі смутком і тривогою. Щож буде, коли ця молодь виросте й почне виховувати в такому дусі своїх майбутніх дітей? Значить усе національне згине? Звичайно, такі висновки у самому своєму психольоґічному заложенні є неправильні. Хіба бувші молоді пустуни, маленькі ледарі чи навіть шкідники, ставши батьками, виховують своїх синів власне в такому дусі?

Підростаючи й доходячи до розуму, селянська молодь потрохи відходить від того капосництва, яке прищеплюють їй ріжні інтернаціонал-безбожники. Передвиборча акція дала богаті спостереження з тієї ділянки. Деякі села мали ре-

цивацію кубол жовтоладьобого розбишацького сельробівства.

А тепер? Неначеб якась магічна палочка все враз змінила. Був я у селах, до яких боялися їхати люди з огляду на дуже лиху славу їхньої молоді. І на диво, знайшов там молодь свідому, національно настроєну, що власними зусиллями находить правильний національно-політичний шлях. Звичайно, сталося це за допомогою часописів і міркувань над фактами життя, що їх ці часописи подавали. Правда, покищо спостерігаємо таке протвереження в поодиноких селах. Але ці поодинокі факти є доказом того, що оздоровлення нашого молодого покоління вже почалося та запорукою, що воно піде далі, не зважаючи на всі зусилля ворогів нашого національного відродження спинити це оздоровлення.

Отже, якіб не були висліди голосування, наша передвиборча акція дала значні користи для прочищення атмосфери на Волині та оздоровлення національно-політичного життя.

В. Островський.

Вісти з „Рідної Школи".

На четвер, 22. травня 1930 р. назначені Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Рідна Школа" виключно в справі зміни статуту.

Домагання зміни статуту в тому напрямі, щоби дотеперішня Головна Управа остала верховним органом у Товаристві, а щоби для тяглости праці в Товаристві й більшої справности створити виконну Дирекцію, були висунені делегатами Кружків „Рідної Школи" на двох Зїздах. Відповідний проект статуту саме й приходить під розгляд Надзвичайних Загальних Зборів. Справа незвичайно важна, якою мусять уже хочби тому заінтересуватися рідношкільні організації, що такі домагання вийшли саме від них. Попри цю засадничу зміну статуту поблено й деякі дрібніші, яких вимагало життя.

Тому на зборах повинні явитися всі управнені делегати.

Коли минулого року не було перешкодою, що Загальний Зїзд відбувся у будень (20. травня), то цьогорічний речинець (церковне свято і напів покінчені — господарські роботи), не може бути перешкодою ні для інтелігентів, ні для селян навіть тоді, колиб з того приводу прийшлося понести деяку жертву.

Головна Управа „Рідної Школи".

Арештування в Москві.

Аг. АТЕ повідомляє, що в звязку з викриттям нової саботажної організації серед більшовицьких фахівців у Москві переведено багато арештувань. М. ін. арештували відомого адвоката Бобріщева-Пушкіна, якого обвинувачують у контрреволюційній агітації.

Схід Европи в II. Соціялістичному Інтернаціоналі.

Постанови Екзекутиви Соціялістичного Інтернаціоналу на засіданні в Берліні.

(Кореспонденція з Берліна.)

Берлін, 14. травня 1930.

Дня 11—13. травня в Берліні відбулося чергове засідання Екзекутиви Соціялістичного Інтернаціоналу під головуванням був. бельгійського міністра закорд. справ Еміля Вандервельде. В засіданні взяли участь представники соціялістичних партій таких країн: Дельом (Аргентина), Дебрукер, Вандервельде (Бельгія), Андерсен, Нігаард (Данія), Крістін, Штелінґ, Вельс (Німеччина), Віік (Фінляндія), Брак, Льонге, Ренодель (Франція), Гварджаладзе (Грузія), Броквей, Гілліз, Кемптен (Англія), Альбарда, Вібаут (Голяндія), Модільяні, Тревес (Італія), Ціленс (Латвія), Бауер (Австрія), Капланський (Палестина), Діяманд, Недзялковський (Польща), Пістінер (Румунія), Абрамович, Дан, Сухомлін (Росія), Ганссон, Меллер (Швеція), Грімм (Швайцарія), Соукуп, Тауб (Чехословаччина), Ґарамі (Угорщина), Ойнас (Естонія). Від Української Соц. Дем. Партії участь у засіданні Екзекутиви брали П. Феденко та І. Мазепа. Ще за кілька днів до засідання Екзекутиви в Берліні відбулися збори комісій у ріжних спеціяльних справах, — комісії розброєння, в справах політичного положення на Сході Европи й інших. Ці комісії на підставі переведеного обговорення відповідних питань поухвалювали резолюції, які предложено до затвердження Екзекутиві. Як довідуємось, значне число відповідальних соціялістичних діячів взяло участь у засіданні комісії Сходу, а саме: Адлер (секретар Інтернаціоналу), Бауер (Австрія), Соукуп (Чехословаччина), Дебрукер (Бельґія), Феденко, Мазепа (Україна), Гварджаладзе, Ґеґечкорі (Грузія), Дан (Росія). Від Балтійських країн брали участь у засіданні комісії був. міністр фінансів Естонії Ойнас, був. міністр закорд. справ Латвії Ціленс та Віік від Фінляндії.

Увагу політичних діячів західньо-европейського соціялізму притягає особливо **українська проблема.** На основі дискусій комісії ухвалено в справі самоозначення народів Сходу Европи (СРСР) окрему резолюцію, яка, щодо свого змісту й тенденції є **історичним,** немалої політичної ваги документом. Нижче наводимо головну частину цієї резолюції, що була одноголосно принята Екзекутивою Соц. Інтернаціоналу 12. травня:

„Соціялістичний Робітничий Інтернаціонал визнає як і досі **необмежене право на самоозначення** всіх націй, що тепер перебувають у Радянському Союзі. Соц. Інтернаціонал вважає, що **кожна з цих націй тільки сама має рішати,** як вона може найкраще забезпечити свою національну свободу — чи то в **незалежній національній державі** чи то в межах федеративної республики".

Оскільки під диктатурою комуністів зростає у масах пасивність, а з другого боку настрій, який сприяв би, хочби й тимчасово, всякій інтервенції, Соц. Інтернаціонал ухвалив, щоби партії, приналежні до Інтернаціоналу, „в боротьбі за свої національні цілі не робили нічого такого, що моглоб пошкодити загальним інтересам робітничого руху, демократії й миру". Окрім того в справах Сходу Інтернаціонал ухвалив після обговорення політичної ситуації в СРСР (в дискусії брав участь від української соц. дем. партії П. Феденко) спеціяльний **маніфест** до населення, що мучиться під більшовицькою диктатурою. Між іншим у маніфесті сказано слідуюче: „В поважний момент ми звертаємось до вас. Ми знаємо: вам більшовики все хочуть доказати, що нібн соціялістичні партії світу є „соціялфашисти", „лакеї капіталу", „зрадники робітничої кляси". Але під нашим прапором збираються все **нові міліони робітників...** Чи ви справді можете вірити, що ці міліони робітників не розуміють своїх власних інтересів і самі себе „зраджують"? Іменем цих міліонів організованих робітників ми звертаємось до вас... Ви знаєте про голод по ваших містах. Ви знаєте, що умови вашої праці гірші, ніж робітників у капіталістичних країнах. Ви знаєте про невдачу метод колективізації селянського господарства. Ви з жалем чуєте про

KIM.

З українського музичного життя в Празі.

III. Шевченківський концерт.

Дня 8-го квітня комітет, зложений із представників більшости українських еміґр. організацій у Празі при співучасти „Союзу Підкарпатських Руських Студентів" у Празі, влаштував святочний концерт для вшанування 69-их роковин смерти Шевченка в салі „Біржі земних плодів". Після відкриття свята та привитання присутніх інж. Каратницьким і відспівання Українським Акад. Хором „Заповіту" виголосив реферат про Шевченка акад. п. д-р Смаль-Стоцький.

В концертовій програмі члени чеського Нац. Театру п-і А. Норденова і п. Е. Поллерт відспівали: перша а) „Ой люлі, люлі...", б) українські нар. пісні „Яґіл-яґілочки" і „Ой ходила дівчина беріжком" — усі три муз. В. Барвінського; другий — арії з опер „Русалка" і „Якобін", муз. Дворжака. Обидвоє вони мають гарні голоси, але між ними є ріжниці. Концертовий спів вимагає від виконавця більшої продуманости і вглиблення в інтенції автора, що створив виконувану річ, а також більшої стриманости в передачі своїх переживань. А. Норденова (сопран) чудова і як оперова і як концертова співачка; при шляхотній і закінченій техніці співу цікава, серіозна продуманість кожного виконаного твору — це головні риси співачки. Е Поллерт не вміє відійти в концертовому співі від метод оперового співака, але його спасає могутній голос-центральний бас, досить еластичний і з широким діяпазоном.

Шляхотним був спів проф. празької держ. консерваторії Д. Левитського: „Ой поля, ви поля" — муз. В. Барвінського, „У мене був коханий, рідний край" — муз. М. Лисенка, які співак (лір. тенор) виконав із захопленням, точністю, ясністю і муз. смаком. Все те разом підтверджує попередню загальну оцінку співу Д. Левитського.

Найбільше очікувала саля проф. Б. Бережницького, що разом із п. Савицьким відіграв суїту про чельо і фортепян, муз. В. Барвінського. Саля була захоплена й нагороджувала виконавців оплесками після кожної частини суїти, що навіть шкодило виконуваному творові, бо тяжко було уявити собі цілий образ суїти. Проф. Б. Бережницький (челіст) крім закінченої техніки, крім лагідного, сильного і повного ніжної вібрації звуку, володіє ще одним: все його мистецьке облича має якийсь внутрішній чар, якась глибока ласкава душа промовляє з його виконання. Це український музик зі всією повнотою своїх музичних можливостей. Р. Савицький (учень майстерської школи празької держ. консерваторії проф. Б. В. Курца), пяніст з великою технікою, знанням і добрим муз. смаком. У нього видно серйозну муз. освіту і школу.

Після відіграння суїти саля виразно заявила своє захоплення майстерним виконанням. Колиж на домагання публики на естраді зявився наш композитор В. Барвінський — саля бурхливо витала творця і виконавців.

Величаво закінчив святочний концерт Український Акад. Хор, відспівавши хор бранців з поеми Шевченка „Гамалія", Акад. Хор досконалий щодо чистоти, ясности звуку і гнучкий в нюансах. Сольове речення „Ой Боже, наш Боже"... виконав В. Балтарович із питомою йому музикальністю. У диріґента хору Б. Пюрка оригінальна і цінна риса: це релігійна покора перед волею композитора-творця. Він змагає до того, аби ввійти в будову думки композитора; цінною також є його турбота щодо найменших муз. дрібниць.

Впорядчики концерту скористали з присутности у Празі нашого композитора проф. В. Барвінського і свято пройшло частинно теж під його прапором. Цей концерт дійсно був подвійним святом для українців на чужині, бо це дало можливість познайомитись з одним із найчільніших наших музиків. У В. Барвінського найбільш характеристична риса — це майстерність. Це спокійний, зрівноважений мистець з повнотою засобів доброї школи, у нього домінує чаука й думання. У творах В. Барвінського цінна ясність архітектури, тематичний матеріял завжди коротко і яскраво закреслений, сама будова знову ж яскрава — без зусилля слідкується за розвеpненням муз. образів. Суїта про чельо і фортепян богата ритмічно, а також барвним тематичним матеріялом, джерела якого легко знайти — це український мельос. Дві цікаві риси в цьому творі: гармонічна насиченість, добірність і внутрішня цілість суїти, якийсь духовий монотематизм, що надає їй циклічности. Фортепяновий стиль у В. Барвінського — знаменитого пяніста, що деколи дає відчувати перевагу пянізму над іншими інструментами, як це було помітно і в суїті — відповідає його завданням. Пісенна творчість композитора стоїть на висоті сучасних вимог. Яскравим прикладом може тут бути хочби пісня „Ой поля, ви поля". Особливо гарна була друга пісня „Ой ходила дівчина беріжком". Мельодія нар. пісні лишилась непорушеною, навіть у строфах лишилася таж сама тональність Ф-дур. Фортепянова партія була самостійна й була не акомпаніяментом, а майстерним прозорим тлом скерцового типу, який народню пісню лишив непорушеною і не позбавив її чару. Всі твори В. Барвінського, які ми чули на концерті, лишили незабутнє враження.

Імпозантність і величавість концерту завдячує українська Прага великій праці голови вужчого комітету впорядчиків, п. інж. Р. Каратницькому (представникові Т-ва „Єдність") і секретареві комітету п. Лосеві (представникові Союзу українських хліборобів у Празі). Немило вражала відсутність на концерті старшого українського громадянства, а головно представників місцевих наукових наших установ. А ще більш характеристичним проявом партійно-політичного обмеження деяких кругів української еміграції була (по інформаціям впорядчиків комітету) відмова Соціольоґічного Інституту позичити бюст Шевченка для удекорування естради.

Великий політичний процес.

17 молодих українців перед судом у Львові.

В дні 26. п. м. зачнеться у львівськім карнім суді перед лавою присяглих великий політичний процес проти 17 молодих українців, студентів і ремісників, яким акт обвинувачення закидує приналежність до тайної Української Військової Організації і співучасть у бомбових замахах на львівські Східні Торги у вересні минулого року. Слідство в цій справі велося від осени мин. року і доказовий матеріял його обіймає кільканацять фоліялів. Акт обвинувачення обіймає 80 сторін машинового письма.

На лаві обвинувачених засяде 17 осіб, а саме: 1) Роман Біда, літ 35, прив. урядовець, 2) Тарас Крушельницький, л. 21, студ. унів., 3) Володимир Попадюк, літ 29, студ. унів., 4) Михайло Терещук, л. 24, гімн. абіт., 5) Іван Вацик, л. 22, рільник зі Знесіння, 6) Осип Наорлевич, літ 23, огородник зі Знесіння, 7) Володимир Махницький, л. 28, механік зі Знесіння, 8) Осип Кирилюк, л. 25, лісничий, 9) Стефанія Шушкевич, л. 21, студ. унів., 10) Роман Качмарський, літ 22, купець, 11) Михайло Колодинський, л. 28, студ. унів., 12) Лев Гошовський, л. 21, інтролігатор, 13) Володимир Лемішка, літ 23, студ. унів., 14) Степан-Мирослав Оґроднік, літ 21, студ. Муз. Інституту ім. Лисенка, 15) Юрій Онишкевич, л. 21, абсольвент торговельної школи, 16) Ярослав Кульчицький, літ 24, абсольвент учит. семинарії і 17) Ярослава Кліш, літ 22, прив. урядничка.

Розправу, що потреває ок. 3 тижні, вестиме о. с. Яґодзінський, обвинувачуватиме прок. д-р Ліпш, боронитимуть д-р Ст. Шухевич, д-р Старосольський, д-р Ганкевич і д-р Шевчук. До розправи буде покликаних ок. 70 свідків, а крім того знавець хемік, рушникар і двох лікарів.

продовження і надто про **загострення кривавого терору.**

„Соц. Інтернаціонал побоюється, що продовження цеї фатальної політики може вирити прірву між обома клясами, на які революція спиралася: між робітниками й селянами... Маючи досвід кількох десятиліть політичної боротьби робітництва Західної Европи, Соц. Інтернаціонал заявляє вам, робітники Радянського Союзу, що від вас залежить рятувати революцію... Совітське правительство удає, ніби воно править в імени робітничої кляси. Від вас, робітники Рад. Союзу, залежить примусити це правительство йти іншим шляхом. Якіб не були ваші погляди, — чи ви комуністи, чи безпартійні, ви повинні обєднатися з соціялістами, щоби врятувати революцію. Насамперед треба відновити **союз робітників із селянами.** Також ми хочемо помогти селянству в напрямі кооперування їхніх господарств: **але це має робитися добровільно.** Треба **припинити насильну колективізацію, припинити будьяке вивласнення селянства.** Треба забезпечити селянинові **свободу господарювання,** треба вернути йому **право порядкування продуктами його праці.** Тільки цим способом можна відновити сільське господарство, забезпечити харчування в містах, тільки так може бути селянин робітникові другом і союзником.

„Народам Радянського Союзу муситься повернути свободу, якої потрібує робітник і селянин, як повітря й води. **Воля слова! Свобода організації! Вільні й тайні вибори! Геть смертні кари, геть масові розстріли!"...**

Цей маніфест Соц. Інтернаціоналу навряд чи буде мати якийнебудь замітніший вплив на відносини в СРСР.

Події в Індії звернули на себе також увагу Соц. Інтернаціоналу. З ініціятиви членів **англійської** делеґації цю справу поставлено на обговорення й ухвалено спеціяльну резолюцію:

„Екзекутива нагадує про резолюцію Брюсельського Конгресу Інтернаціоналу (1928), якою визнано право народів Індії на самоозначення. Екзекутива переконана, що в переговорах між англійським робітничим правительством та представниками всіх частин населення Індії це право може бути здійснене найреальніше і при умовах найпевніших. Екзекутива має довіря до англійського роб. правительства і сподівається, що воно уможливить ці переговори, а щоби їх улекшити, візьме на увагу негайну амнестію політичним вязням, та спрямує переговори в тому напрямі, щоби вони привели як мога швидче до цілком відповідального й автономного правительства".

На порядку деннім Екзекутиви стояла також справа азилю (охорони) прав політичних еміґрантів. Спеціяльна комісія правників виробила кілька проектів у цій справі. Український делеґат П. Феденко вніс до цих проектів додаток, щоби в документі еміґранта зазначувано його **національність.** Референтом у цій справі був адвокат Курт Розенфельд, який цю поправку до проекту приняв. До найближчого засідання Екзекутиви правнича комісія має остаточно виробити проект щодо азилю і передати Екзекутиві до затвердження (в серпні 1930 р.).

Екзекутива Інтернаціоналу ухвалила скликати черговий світовий конгрес Інтернаціоналу до Відня в липні 1931 р. Замісць голови Інтернаціоналу Вандервельде, який відїздить до Китаю для студій над проблемами Далекого Сходу, доручено головування на час неприсутности Вандервельде, сенаторові Дебрукерові.

Н. Д.

Слідами Кутєпова?

Де подівся студент Михальчук?

В кругах української еміґрації в Чехословаччині велике здивування викликує те, що студент Українського Педаґоґічного Інституту в Празі *Василь Михальчук*, який перед кількома місяцями подав в українській пресі ревеляції про київське ДПУ у звязку з харківським процесом проти членів „Спілки визволення України", вийшов перед тижнем з дому і більше до нього не вернув. Загально думають, що Михальчука підступно захопили й убили аґенти ДПУ, себто, що його стрінула доля Кутєпова.

Латинізація гебрайської азбуки.

Аґ. АТЕ повідомляє, що комісаріят освіти в Москві покликав спец. комісію жидівських учених, щоб опрацювали проект латинізації гебрайської азбуки.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Крутійство і... шантаж.

(З приводу одної статті у „Новій Зорі".)

У 89. числі „Діла" з 25. квітня ц. р. був опублікований допис Обсерватора п. н. „Сумні прояви". Автор цього допису, що є видатним і заслуженим нашим церковним та громадським діячем, ствердив у ньому деякі невідрадні явища нашого життя та написав у кінцевому уступі свого допису в найліпшій вірі ось що: „Та найбільше знаменним фактом є те, що „Нова Зоря" не тільки не заняла становища до процесу польських епископів за православні церкви, але навіть слівцем не згадала відомого інтервю митрополита Андрія у цій справі. Кажуть, що станиславівські церковні круги домагалися, щоби „Нова Зоря" помістила інтервю митрополита, але василіяни не допустили до цього".

Пишучи ці слова автор напевно думав, що „Нова Зоря" дасть у порушеній справі річеве вияснення і все буде в порядку. Тимчасом у своїх міркуваннях він дуже помилився. Бо „Нова Зоря" три тижні навіть не реаґувала на ті рядки. І щойно у 52. числі „Нової Зорі" з дня 18. травня ц. р. появилася у цій справі обширна стаття п. н. „З наших внутрішних справ", в якій перш за все наділено автора допису в „Ділі" і „злобною тупоумністю" і „не лише тупоумністю але й злобою", а потім уже помішано горох з капустою так, що ніяк не розбереш, в чому річ.

За вияснення у порушеній справі можна вважати хіба такий уступ названої статті: „Для успокоєння заявляємо, що не ОО. Василіяни вплинули чи вимусили, щоб не забирати голосу в дуже важній і пекучій справі, ревіндикації церков, тільки **Редакція знайшлася в цій справі в дуже тяжкім становищі й уважала, що ще для неї не час.** Бо писати такі нісенітниці, які писав свого часу в „Ділі" „греко-катол. священик", не тяжко, але виложити ту проблему з точки історичної і правно-церковної не тільки дуже тяжко, але й без основних студій не можливо. На успокоєння „Обсерватора" можемо сказати, що Ред. звернулася до відповідних людей, щоби занялися **вистудіюванням тої справи й освітили ту дражливу квестію".** (Підкреслення наші. — Ред.).

Ось вам м. і. і відповідь на замітку Обсерватора в „Ділі" про те, що „Нова Зоря", католицький український орган, не тільки не опублікувала, але й словом не згадала на своїх сторінках про принціпіяльну заяву голови греко-католицької церкви в Галичині митрополита Ан-

дрія Шептицького в справі т. зв. ревіндикації православних церков. „Тяжке становище" Редакції не позволило їй поінформувати своїх читачів про погляд митрополита на цю справу! Чому воно таке „тяжке", те „становище" католицької Редакції в цій справі — не знати. Але можна догадуватись, що мабуть тому, бо становище нашого митрополита в цій справі було за „еретичне" для архикатолицьких редакторів „Нової Зорі". І тому, здається, „Н. З." звернула ся до „відповідних людей", щоби „виступлювали й освітили ту дражливу квестію". Значить, що митрополит освітив її зле.

Але на тім не кінець, бо новозорянський „хвилозоф" і „догматик" пустився далі на ще гіршу демагогію та переїхавшися по Українській Парлямент. Репрезентації за видану нею брошуру п. н. „Процес за православні церкви", ригнув ще не страленим Жевкладенком й іншими дописувачами „Діла" на церковні теми та увіковічнив на папері таку „геніяльну" сентенцію: „Що такі „Обсерватори" можуть найтися, се вкінці нічо дивного, бо ріжні є люде на світі, але, що Ред. „Діла" поміщує такі злобні нісенітниці не вже не дасться оправдати". Тут над останнім словом—зірка (відсилач), а під текстом така християнська заповідь Редакції „Н. З.": „Коли „Діло" не перестане містити дописів ріжних „Жевкладенків" й „Обсерваторів", у котрих „приписується иншим органам не тільки те, що вони мають містити і про що писати, але навіть те, коли (!) вони це мають робити, то не буде іншого способу оборони, як займатися докладнішим розбором вартости редакційного й інформаційного, ідеольогічного й фактичного матеріялу в „Ділі" та його укладом і виказувати, що за хосен має наша публика з нашого щоденника. Ми щиро не хочемо тим займатися. — Ред.).

Що це? Де хто видав і чував щось подібного в культурному світі? На щось такого може спромогтися тільки спізнений на сотні літ середньовічний інквізитор, або сучасний аморальний, хамством насичений шантажист. Бож це ніщо іншого тільки **шантаж**.

Інквізитор з „Нової Зорі" вже доказав, що він „щиро не хоче займатися" „Ділом", цілою низкою заміток і навіть статтей про „Діло". Некай-же тепер продовжує цю свою „благородну" роботу. Ми схильні думати, що його шантажування „Діла" вийде „в добро" католицькій справі, яку він репрезентує, і йому самому. Перед шантажем будемо боронитися, а тоді не дучимо, чи й нам не прийдеться зачіпити за розклад матеріялу й ідеольогію „Нової Зорі" та за „феноменально-католицьку" постать її редактора, який береться за шантаж, коли не ма аргументів.

Скликання сойму?

Дня 16. травня відбувалися наради в польському уряді. Прем. Славек приняв на авдієнції мін. освіти Червінського, мін. комунікації Кіна, потім конферував спільно з мін. Червінським, Царом і Юзефським та віцемін. Перацьким і д-ром Висоцьким. Пополудні було засідання економ. комітету. В політ. колах кажуть, що конференції ті відбулися в звязку з минаючим речинцем скликання сесії сойму та сенату. Дня 17. травня з того речинця остало вже лише 7 днів.

Засідання шлеського сойму.

Катовицька „Польська Заходня" повідомляє, що перше засідання нового шлеського сойму буде 27. травня. На тім засіданні виберуть маршала сойму, його заступника та секретарів.

Реконструкція болгарського кабінету.

Король Борис підписав декрет про реконструкцію кабінету. Теку премієра, міністра внутр. справ і освіти одержав на місце Ляпчева Цанков. Міністром закорд. справ іменований Буров, фінансів Молов, військових справ Тараджев.

ВІДГУКИ ДНЯ.

В обороні покривджених.

Свято Матери! Дуже похвально, що в нинішніх часах упадку моральности, пригадують бодай раз у рік людям, що треба шанувати матір і не можна її бити, як сестру чи жінку. Давніше цього всього не треба було, бо дітей змалечку так документно привчували шанувати родичів, що вони ціле життя памятали святий заповіт. Але з хвилею винайдення машинки до голення, моральність упала. В хаті не стало ременя, якого вживав батько в двох випадках: коли підголював себе і... дітей.

Від тоді змаліла непомірно роля батька в вихованні молодого покоління. Відсунений у тінь докотився він до того, що часто навіть не признавався до батьківства. Мати все була певна, батько, на кого показали пальцем. Показували дуже часто не все на винного, але зате все на богатшого.

Хоч роля батька змаліла, обовязки його не зменшилися. Він так само добровільно чи примушений судом мусить дбати за повний шлунок записаного на своє назвиско покоління. Та чи тільки про шлунок?! Коли син підросте, а тато не остереже в часописах, мусить платити векслі зі своїм підписом, рати в кравців та рахунки по барах.

Чиж не належиться тому татові нічого?!...

„Свято Матери", „Свято Дитини", „Книжки", „Кооперації", „Сільського Господаря", а „Свято Батька" де?

Ніхто досі не догадався і — ручу — ще довго не догадається і йому призначити один день у році, щоби витаскати його на педестал та віддати належну честь. Забули про батька всі, так, немов би він не мав ніяких заслуг, ні не сповняв ніякої місії.

Серце мене болить, коли бачу тих погорблених, засушених батьків, як від рання до ночі і навпаки працюють у поті чола на родину. Без гомону, без похвали і без надії на признання, з простого почуття обовязку, зовсім як ті божі пчілки-медоносиці. Але ще гірше болить мене серце на вид тих батьків, яких усі вважають бездітними, а тимчасом обсіла їх дітвора, як бородавки. Це правдиві невідомі герої. Одні діти по захоронках, другі в приютах, треті при матерях, а всім треба щомісячно післати присуджену чи умовлену пайку. Ніхто таких батьків не назве головами родин, ніхто не похвалить за патріотизм. Живуть собі в укритті, тихо і смирно, як і ціла їх життєва діяльність і так само тихо та смирно вмирають старими кавалєрами.

Кому як кому, але їм належалось би бодай раз у рік слово потіхи, розваги чи заохоти.

Тому пропоную, щоби завести в нас „Свято Батька", яке, наприклад, моглоб відбуватися в марті, з огляду на поетичність цього місяця. Це свято розяснилоб лице неодному знаному, а обтерлоб сльозу неодному забутому чи незнаному батькові. Думаю, що мій проєкт знайде послух серед широких верств суспільности, бо вимагає цього справедливість.

Коли це станеться, тоді вже буде тільки один крок до цілковитого вирівнання кривди:

В кожнім місті появиться на почеснім місці плита з написом: „Незнаному Батькові".

Як гарно і скільки в цім змісту!

Галактіон Чіпка.

Повстання в Азербейджані.

Аг. АТЕ повідомляє, що до Царгороду прийшли вістки про кроваве повстання в Азербейджані проти більшовиків. В окр. Веді-Базар до повстанців пристали більшовицькі війська, вислані для здавлення заворушень. Залізницю Еривань-Джульфа заняли повстанці в кількох місцях, тому зал. комунікація СРСР із Персією перервана. Повстанцями проводить популярний серед населення Кулі-Аґа. В прикордонній місц. Джульфі чути гарматню пальбу, себто в бою проти повстанців бере участь більшовицька артилерія. В гаджінському повіті прийшло до справжньої битви між військом і повстанцями, а закінчилася розгромом більш. війська. До повстанців прилучився відділ міліції з командантом Гасаном. Повстанці заняли склади муніції. В Мермерських горах ок. 1000 повстанців заняли стратегічні шляхи і нападають на більш. військо, вислане для здавлення повстання. В місц. Келебек получилися грузинські, азербейджанські та вірменські повстанці. Той відділ розбив більш. військо та здобув літак, скорострілі та два панцирні авта. Перський кордон перейшло кілька гуртків комуністів і урядовців і схоронилися в Персії. Перська влада занепокоїлася, бо з Кавказу приходить богато втікачів. Повстанням в Азербейджані керує орг. „Арсак Теймур", що в азербейджанській мові значить Тамерлян. Персія стягнула на більш. кордон богато правильного війська, тому що з Азербейджану приходять затрівожуючі вісти.

Процес за телеф. підслухування.

Дня 17. травня в окр. варшавськім суді починається розправа проти Зайнфельда, обвинуваченого в тому, що нарочно виявив вісти, котрі з огляду на добро держави треба було задержати в тайні перед урядом іншої держави. Зайнфельд, як відомо, підслухав 28. XII. 1929. підчас кризи польського кабінету телефонічний звіт із положення, який президентові Польщі здавав визначений на премієра проф. Бартель. Звіт торкався стану праць, ведених біля творення нового кабінету. Розмову цю передав Зайнфельд у довірочнім комунікаті Аґ. Всходньої, якої був урядовцем. Зараз після виявлення комунікату почали слідство, щоби виявити, як вісти, подавані телефонічно пор. Зацвіліховським, що ділав на приказ проф. Бартеля, а надавані зі Замку та приймані в Спалі кап. Сушинським — дісталися до „довірочного комунікату". Слідство вів сл. суддя для справ виїмкової ваги Люксембурґ і він приказав арештувати співробітника Аґ. Всх. Зайнфельда. Зайнфельд признався, що йому припадково вдалося підслухати розмову. Дня 27. XII. злучився з ч. 8—73, а коли йому сказали, щоби вилучив апарат, бо надають Спалу, Зайнфельд згодився, та слухавки не відложив. Коли розмова скінчилася, сказав портієрові, що такий „фукс" може пощаститися журналістові раз на тисячі. Пояснення Зайнфельда слідство справджувало й устійнили, що на стації нема підслухових телефонів, є лише уладження (тепер опечатані), що вможливлюють підслухування на випадок проголошення воєнного стану.

Виборчі протести.

У понеділок 19. V. Найв. Суд. розглядатиме протест проти виборів до сойму з окр. Біла Підляська. Послами з тієї округи є: Богуславський, віцемарш. Четвертинський, Ґурський і Ходзинський.

Посідали собі...

Аг. АТЕ повідомляє: Походові 50 добровольців, що під проводом 50-літньої інд. поетки Сароїні Найдір ішли до урядових складів соли в Дарсані, заступила дорогу сторожа складів і кількох полісменів. Демонстранти хотіли обійти сторожу, що станула впоперек дороги. Сторожа окружила індійців, а поліц. офіцер сказав поетці, що похід до складів соли не відбудеться. Поетка та добровольці посідали тоді на землі та сказали, що ждатимуть що буде далі. Сторожа й поліція також посідала.

Цей гурток індійців провів цілу ніч на дорозі, окружений поліцією. Дехто з демонстрантів просив води, та поліція сказала, що можуть шукати води поза кордоном. Демонстранти цілу ніч пряли та гуторили. Сподіються, що на другий день пополудні демонстранти зречуться пас. спротиву й розійдуться.

Криваві сутички.

У Меймменсінгу в Бенгалі, прийшло до сутички між учасниками пас. спротиву та поліцією. Було 90 ранених. До інциденту прийшло в звязку з виступами проти алкогол. напитків. Райтерова Аґ. повідомляє, що поліція, яка супроможала транспорт алкоголю мусіла вжити зброї. Юрбу розігнали. 39 ранених остало в шпиталі.

Померла Марія Орська.

У Відні в заг. шпиталі померла драматична артистка Марія Орська. Вона вернула тому кілька днів із санаторії до Відня та зажила 10 таблеток вероналю.

Ґрипа.

У півн. Гесії вибухла тяжка пошесть інфлюенци, похожої на еспанку. В однім селі захоріли майже всі люди. Досі померло двох наслідком тієї недуги.

З передвиборчого руху на Волині.

ДУБЕНЩИНА. Дня 10. V. ц. р. відбулося заходом Повітового Комітету УНДО в Дубні велике віче в *Плоскій*. На віче прибуло кількасот громадян з сіл Плоска, Семидуби, Перерооль і Дитиничі. Промовляли посол Вислоцький і п. Кибалюк. Настрій дуже гарний. Молодь вийшла звідтам зі співом національного гимну. Сельроби не мають тут що робити, хоч перше село йшло за 8. Тепер усі заявилися за Українським Нац.-Дем. Обєднанням і листою ч. 18. — Дня 11. V. відбулося велике віче під голим небом в *Шепетині*. Промовляли посол Целевич і п. Кибалюк. На вічу явилося кількох прихильників „Визволення“, які хотіли розбити віче, але це їм не вдалося. Настрій у селі дуже гарний. — Тогож дня відбулося велике окружне віче під голим небом в селі *Туря*. Промовляв посол Вислоцький. Під кінець віча надіхав в Шепетина пос. Целевич, якого селяни зустріли гучними оплесками і окликами „слава“. Віче закінчено відспіванням національного гимну. Поліція в числі 8 осіб хотіла перервати спів, але це їй не вдалося; після відспівання національного гимну, всі спокійно розійшлися. Передтим в селі Туря влаштував був посол Чучмай сельробівське віче, але селяни не дали йому говорити. — Тогож дня відбулося віче в селі *Столбець*. Промовляли посол Вислоцький і Целевич. У 1928 р. вдалося одиниці одурити столбчан і вони голосували на одинку, але тепер заявилися всі за числом 18. На вічу почав був промовляти учитель-поляк з одинки. Він говорив по польськи. На запит посла Вислоцького вибрані відповіли, що не розуміють мови учителя та хотіли, щоб він говорив по українськи. На це учитель, відгрожуючись, вивтікав з віча. Селяни жалувалися, що хоч у селі є т. зв. утраквістична школа, то цей учитель учить тільки по польськи, а до того побиває дітей. — Пізно вечором мало відбутися того дня віче в селі *Верба*, але перешкодив дощ і там влаштував параду лиш організатор УНДО в Дубні п. Маринюк.

ВИБОРЧА ШТУЧКА? В Дубенському повіті заповіли православні „русскі“ священики, що 25-го травня ц. р., цебто саме в день виборів до сенату, будуть відбуватися хресні ходи (процесії) до сусідніх сіл, як протест проти переслідування церкви в СРСР. Пояснюють, що дістали такий наказ з варшавської консисторії. Не маючи нічого проти тих процесій, не можна їх призначення саме в день виборів інакше назвати, як виборчою штучкою, щоб відтягнути виборців від сповнення свого обовязку. Колиб вищі церковні власти не відкликали тих процесій, то виборці всеж таки повинні в першу чергу сповнити свій громадський обовязок і віддати свій голос при виборах до сенату на листу ч. 18.

Радикальні засоби політичної боротьби.

Б. посол Л. Серветник проти несовісної агітації радикалів.

Перед самими виборами до сойму в окрузі Луцьк, Рівне, Костопіль радикали (ч. 22) намагаються використати проти листи ч. 18. процес у Рівному проти кількох українців, а в тому числі 5. посла і кандидата з листи ч. 18. п. Л. Серветника. У статті „Рівенський процес і здемаскування п. Серветника“ „Громадський Голос“ з дня 10. травня ц. р. м. ін. закидує п. Серветникові, неначеб то він „своїх політичних противників зпоміж українців денунціював у старости“. Конкретно „Громадський Голос“ подає зізнання старости на розправі, який зізнав, що „п. Серветник при двох свідках доніс йому, що тов. Семенюк приготовив цілий виступ проти польського національного гимну на Шевченківській Академії. Присутній на тім зізнанню старости п. Серветник ні одним словом не спростував того зізнання старости“.

П. Серветник післав до „Громадського Голосу“ відповідне спростування, але що „Громадський Голос“ може його з політичних мотивів в пору не вмістити, то п. Серветник просить подати до прилюдного відома слідуюче:

Пишучи про те, що п. Серветник денунціював своїх противників, „Громадський Голос“ має на увазі лише одинокий випадок з п. Семенюком. Щодо того, то староста під присягою зізнав, що про справу з Семенюком говорили йому свідки пп. Пекарський і Бульба, запитані про це на розправі названі свідки під присягою заперечили твердження старости. Іншими двома свідками, яких „Громадський Голос“ не називає, мали би бути управитель слідчої експозитури Маєрський і начальник політичного відділу Грюнерт. Тіж самі свідки зізнали, що п. Семенюк „вчинив гвалт“ над особою керманича слідчої експозитури і над іншими особами, що його задержали, але всі до одного свідки під присягою категорично заперечили це твердження. Поліційні агенти під присягою твердили, що й п. Серветник був поліцію, а не навпаки. Сам „Гром. Голос“ подає, що політ. агент Грушецький обвинувачив Стефана Париика (Паранюка), якого навіть в Рівному не було і його сам прокуратор вилучив з розправи. Це дає найкращу оцінку зізнанням таких свідків. Та й взагалі українське громадянство знає ціну таким зізнанням і лише „Громадський Голос“ у даному випадку дає віру зізнанням керманича слідчої експозитури і начальника політичного відділу в міру того, як йому це потрібно, не віріючи зізнанням свідків пп. Пекарського і Бульби.

Зізнання п. Серветника є при актах справи і вони є єдино міродатними у цій справі. У них ні словом не згадано про те, що „Громадський Голос“ закидує п. Серветникові, а колиб він щось подібного зізнав, то воно напевно булоб у протоколі. З того всього видно, що ціла стаття „Громадського Голосу“ проти п. Серветника, який до речі не так давно містив дописи п. Серветника, є нічим іншим, як злобним і несовісним виборчим агітаційним засобом.

Колективізація серед жидів.

Аг. АТЕ повідомляє про тяжке положення жид. кольоністів на Рад. Україні. Наслідком колективізації більшу часть жид. кольоністів ремісників і дрібних купців зарахували до кулаків і відібрали їм землю й усе майно. Колективізація далася передовсім у знаки жидам-огородникам по містечках на Рад. Україні. Тому, що серед жидів велике зубожіння та нужда, більшовицька влада запроєктувала переселити 50 тис. жид. родин з України в Туркестан. Там визначено спец. території для жид кольонізації.

Девей одержав свій годинник

Букарештенська Аг. Радор повідомляє, що сл. суддя доручив Шембековій біжутерію, яку їй вкрали були бандити. Віднайшли теж памятковий Девеїв годинник. Годинник той дістав Девей 1903 р. на ялинку від матери.

НОВИНКИ

— **Ювилейне свято в честь митрополита Андрея.** Заходами читальні „Просвіти“, Кружка „Рідної Школи ім. кн. Данила“ й інших установ на Личакові відбудеться в неділю, 18. травня в год. 6. вечором, у власній домівці при вул. Крупярській ч. 15. ювилейне свято в честь митрополита Андрея. На програму свята зложаться такі точки: Привіт; Ярославенко: Кантата (хор); Деклямація; Мендельсон: Ти моя защита доле (сольоспів при акомп. цитри); Григорієв: Псалом (хор); Бах: Пробудження весни (orхестра мандоліністів); Даррас: Магараджа (орх. манд.); Прімус: Буршенлюст (орх. манд.); Деклямація; Лисенко: Пугач (хор); Гра на бандурі; Ніщинський: Закувала (хор).

— **Духовний концерт** церковного хору під управою д-ра Неділки, на якому відспівані будуть псальми Бортнянського, відбудеться в неділю 18. ц. м. в Волоській церкві підчас читаної Служби Божої в год. 12.

— **Панахида за упокій бл. п. полков. УГА Альфреда Шаманека.** Дня 20. травня ц. р. в год. 7. вечора відправиться у Соборі св. Юра у Львові панахида за упокій бл. п. Альфреда Шаманека, полковника УГА і начальника генеральної булави. В панахиді повинні взяти участь якнайширші кола львівської української громади.

— **Зїзд б. гмінденців,** що відбудеться з ініціятиви Комітету для здвигнення памятника в Гмінді в суботу 7. червня ц. р. у Львові, викликав велике зацікавлення в кругах усіх тих наших громадян, яким доводилося жити довше чи коротше у гмінденському таборі. Організацією зїзду займається окрема комісія у складі: о. д-р Микола Кондрат — голова, інж. Волод. Кабаровський — заст. голови, студ. Павло Борушенко — секретар. Комісія уложила вже точну програму зїзду, яку оголосить уже в найближчих днях. Усіх тих священиків та учителів, що живуть у селах, з яких рекрутувалися гмінденські переселенці, проситься заінтересувати тим зїздом місцеве населення, аби воно в якнайбільшім числі взяло в ньому участь.

— **Концерт Олі Левицької,** що відіграє разом з п-ою Едіт Ремлер твори на два фортепяни Баха, Рахманінова, Дебіссі і Ліста, відбудеться в неділю 18. ц. м. в салі Муз. Т-ва (кіно „Апольо“). Початок: 12. год. вполудне.

— **Погода.** Метереольоги впевняють, що до кінця травня не будемо мати тепла, а навпаки треба приготовитись на холод і дощі. Коли це правда, то всім, що почали вже свою „літню“ відпустку, висловлюємо якнайщиріше співчування.

— **Зїзд матуристів коломийської української гімназії з 1905 р.** По думці ухвали першого зїзду відбудеться другий товариський зїзд дня 5. липня 1930 р. у Коломиї в год. 8. рано в салі 8-мої кляси. Підписаний Комітет просить всіх Товаришів прибути конечно на цей зїзд. Зголошення просимо слати на адресу **Олег Калитовський,** учитель гімн. „Р. Ш.“ в Коломиї, „Народній Дім“. За скликуючий Комітет: д-р Никифор Гірняк, Олег Калитовський, Іван Рудницький.

— **Вибранець долі.** Бувший австрійський ротмістр Іван Ставський з Галичини виграв у Монте-Карльо 2 міл. фр. Цього дня рулетку мусіли зачинити, бо не було під рукою більше готівки. Кажуть, що Ставський перед виграною „обігрався“ аж до продажі годинника; далі, що півтора міліона відіслав рідні, а за решту хоче дразнити щастя ще далі.

— **Ріжні вісти.** Становище Нансена в Лізі Націй, що займався справами еміґрантів бувш. рос. держави заняв тимчасово англієць Льодж. — Польського письменника В. Оркана поховають коштом держави. — Відомий нім. письменник Вальтер фон Мольо, голова літературної Академії оженився вдруге. — Пробувала скінчити самогубством відома берлінська артистка Марія Орська, віддавна нервово недужа. — Помер французький сенатор Памс, що в січні 1913 р. був контркандидатом Поанкаре на становище президента республики. — Безробіття в Англії далі зростає; за тиждень є на 13.614 безробітних більше. — З весною почалися масові мандрівки американських туристів до Европи; за 2 дні виїхало 14.000 осіб. — У Ню Йорку є 21.000 адвокатів. — Німецький боксер Шенрат-Крефельд переможець у змагах у Франції та Португалії, програв у Льондоні проти американця Стріблінґа.

— **Смерть політика.** В Гаазі помер довголітній провідник голяндських соціялістів Пієтер Трельстра. Він належав до найвизначніших представників міжнародньої соціялдемократії, а тому, що осідок професійного II-го Інтернаціоналу був в Амстердамі вплив його був дуже великий на його організацію. Трельстра працював постійно як журналіст.

— **Смерть естета.** У Ляйпцігу помер 82-літній професор Йоганнес Фолькельт, що належав до покоління Рудольфа Ойкена й Едварда Гартмана, а був товаришем Ніцшого і Вундта. Всі, що колинебудь чули про автора великої 3-томової „Системи естетики“ і „Естетики трагізму“ будуть може здивовані почувши, що Фолькельт уродився в Галичині, де батько його був німецьким пастором. Вихавши до Німеччини почав студіювати це як студент фільософію і за своє довге життя написав чимало книжок. Крім згаданих студій над естетикою, першорядні є його студії про Шопенгауера та Канта. Свої погляди, що йшли від фільософії Гегля зясував він у творі „Досвід і думання“. Він не належав до ніякого напрямку, а силкувався поєднати великі протилежности метафізичних

(Далі)

ідей у світогляді своїх великих учителів, стоючи на ґрунті досвідної теорії пізнання. У естетичних поглядах продовжував школу Шілера, Канта та Геґля.

— **За мало має успіхів.** Відомий у всьому світі автор кримінальних романів Едґар Уоллес не є вдоволений своїми літературними і матеріяльними успіхами. Недавно повідомляв він світ, що починає писати фільми. У вільних хвилинах (мабуть підчас їдження!) таки написав, чи точніше кажучи: подиктував ще дві-три повісті. Та ось ідуть в Англії вибори. Уоллес заявив, що буде кандидувати. З якої партії? Його читачі не вспіли найти на це відповіди на підставі його повістей. Він каже, що з ліберальної. Мета його кандидатури — використати в суспільній діяльности свій досвід детектива, щоби оборонити суспільність від численних ошуканців радикальними методами. Сатиричний журнал „Панч" жартує собі, що Уоллес шукає в парляменті нових сюжетів.

— **До статтей „Про положення на Закарпатті"** дістаємо таке виясення від директора української реф. реальної гімназії у Ржевницях біля Праги, д-ра Артимовича: Високоповажаний Пане Редакторе! В числі 43. Вашої шановної газети (з дня 26. II. 1930) у статті п. А. Свободи під заголовком: „Про положення на Закарпатті" VIII. написано в замітці ось що: „Чули ми також, що першим його (себто п. Шмєка) ділом на новій посаді було викинення 33 дітей з української гімназії у Ржевницях під Прагою". — В інтересі правди і в інтересі нашої інституції просимо ласкаво помістити таке спростування: Не є правдою, що 33 дітей з гімназії викинено, натомісць є правдою, що після розпорядку Міністерства Шкільництва і Народньої Освіти з дня 19. XII. 1929 р. ч.155781/29 — VIII. „не буде можна, з огляду на обмежені бюджетові кредити, щоб діти не-емігрантів, отже діти горожан інших держав, були далі удержувані в інтернаті, а мусять залишити його 1. лютого 1930., крім тих, що моглиб платити повну плату". Крім того маємо ще додати, що наслідком інтервенції в Міністерстві Українського Педагогічного Інституту та професорського збору гімназії, Міністерство згодилося 22 учнів з цілого числа 35 ще залишити в бурсі, а то 15 безплатно, 6 за малу платню (50 корон чеських міс.), а одного за 100 кч., при чому двох учнів тільки до кінця шкільного року. Дякуючи за ласкаве поміщення цих стрічок, прийміть, Вельмишановний Пане Редакторе, вислови найглибшої пошани. Директор гімназії: *д-р Артимович.*

— **У недаленій порі спек** богато клопоту спричиняє усування веснянок. Серед богато захвалюваних середників, оригінальні препарати Аптикара **Лешніцера** здобули собі повне признання, бо їх склад як не виходить з описуваних осягнених успіхів, здається є щасливо дібраний. Зоміж богато середників сильно захвалюють радикальність і нешкідливість їх ділання.

Зі спортового життя.

СПОРТОВІ ІГРИЩА СОКОЛА IV.

Спортові ігрища Сокола IV. у Львові відбудуться в неділю 25. ц. м. з програмою: біги муж. 1500, 100, 4×100 м., мін. 200, 60, 4×60, відбиванка та кошиківка для муж. та жін. дружин. Ці ігрища заповідаються добре з огляду на поважну скількість змагунів (ок) та найкращі дружини, які зголосились до участи. — Перші і другі місця осягів будуть нагороджені жетонами та дипльомами. Зголошення до участи приймає Сокіл-Батько, Львів, Руська ч. 20, до дня 21. ц. м.

Берлін. АНҐЛІЯ—НІМЕЧЧИНА 3:3.

Відень. АНҐЛІЯ—АВСТРІЯ. 0:0.

В минулу суботу розіграла репрезентаційна дружина Анґлії в Берліні міжнародні мечеві змагання з Німеччиною з вислідом 3:3, а в середу 14. ц. м. у Відні з репрезентаційною дружиною Австрії теж з ремісовим вислідом 0:0. Змагання ці викликали були небувале заінтересування в згаданих державах, бо це вперше від часу світової війни (а по правді взагалі перший раз!) міряла свої сили на зеленій мураві футболева репрезентація Анґлії з Австрією і Німеччиною. На обох змаганнях явилися майже всі представники дотичних урядів і всі акредитовані в тих державах посли. У Відні був присутній сам президент держави Мікляш, держ. канцлер Шобер, ну — і 65.000 видців (більше на площі „Гоге Варте" не міститься!). Мірилом зацікавлення тими змаганнями є факт, що білети вступу були розпродані майже на цілий місяць наперед. Вислід обох змагань, що велися з обох сторін безоглядно й гостро (анґлійському грачеві Веберові зломано у Відні ніс!), вказував би на те, що рівень гри континентальних дружин і анґлійських менш-більш вирівнявся і що геґемонія Анґлії у футболевому спорті належить до минувшини.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 17. травня, год 3·30 попол. „Львині серця".

Субота, 17. травня, год. 7·30 вечором „Дім жінок".

Малий Міський Театр:

Субота, 17. травня, год 7·30 вечором „Іван Топаз".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Шалена дівчина". Ганка Ордонівна у звуковім додатку.

КАСІНО: Сімба, король пустині.

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Патахон як бандоні.

КОПЕРНИК: Забуті лиця. Союз підростків.

ЛЕВ: Отруя любовної спокуси.

ОАЗА: Острів насолод.

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Співець Бродвею" (Дж. Ґільберт).

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Ночі в пустині".

ПАН: Дівча з карузелі. Любов у природі.

ПАСАЖ: Опир океанів. Американська комедія. Тиждень Метро-Ґолдвин-Маєр.

ПРОМІНЬ: Право молодости.

СТИЛЕВЕ: „Сигнал серед бурі" і комедія.

ФАТАМОРГАНА: При ватрані. (Віра Колодна. Рунич, Полонський).

ХИМЕРА: Таточку, я хочу графа!

УТІХА: „Волга, Волга".

Програма радіо.

Неділя 18. V. 1930.

ЛЬВІВ 12·10 Симфоніч. ранок з варшав. фільгармонії. 17·30 Концерт з Варшави. 18·10 Всячина. 20·15 Концерт з Кракова. 23·00 Танці з Познаня

Варшава (1411,7) 15·20 Музика. 16·15 Про сонце. 16·40 Трансмісія з Везувія. 17·30 Орхестра. 18·50 Всячина. 20·15 Концерт. **Познань** (334,8) 20·00 Граф Люксембург. **Катовиці** (408,7) 16·35 Концерт. 18·10 Хор. 23·00 Легка музика. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·10 Твори Ґріґа. **Ляйпціґ** (259) 19·05 Орхестра симф. **Льондон** (356,3) 16·00 Кантата Баха. 22·05 Орхестра. **Копенгаген** (281) 20·15 Театр. **Штутгарт** (360) 20·00 Легкий концерт. **Гамбург** (372) 20·00 Оперетка „Жінка в Горностаях". **Берлін** (418) 20·00 Опера: „Королева Сава". **Рим** (441) 21·02 „Манон". **Відень** (516,3) 15·00 Концерт солістів. 18·20 Квартет. **Будапешт** (550) 16.00 Циганська музика. **Харків** (426) 16·00 Академія муз.-арт. 20·00 Концерт.

Понеділок 19. V. 1930.

ЛЬВІВ 17·45 Концерт з Варшави. 20·05 Гутірка музична. 20·30 Концерт, фейлєтон комунікати.

Варшава (1411,7) 17·45 Литиський хор. **Познань** (334,8) 17·45 Орхестра балялайок. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·15 Вокальний рецітал. **Ляйпціг** (259) 21·00 Симф. концерт. **Давентрі** (1554,4) 21·00 Міжнародній концерт. **Копенгаген** (281) 21·00 Стара данська музика. **Букарешт** (394) 20·00 Камер. квартет. **Берлін** (418) 16·30 і 20·30 Концерт. **Рим** (441) 21·02 Легка музика. **Прага** (487) 20·30 Квінтет. **Мілано** (501) 20·30 Опера „Бельфаґор". **Відень** (516,3) 20·30 Вагнерівський концерт. **Харків** (1384) 20·00 Сучасна музика. **Москва** (720) „Аптикар" опера Гайдна.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Товаришки з сем. У. П. Т. у Львові, що складали іспит зрілости в 1919 р.! В справі означення речинця товариського зїзду — прошу негайно подати письменні зголошення на адресу: **Марія Лоза-Маковська** п. Жабє коло Косова.
2100 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДЕНТИСТИЧНЕ заведення **Емануеля Бекмана,** Львів, вул. Академічна ч. 24. телеф. 52—19 приймає від 9—1 та 3—6. 2071 2—2

НА ПРОДАЖ негайно 7 сильних, деревляних скринь. Відомість в Адміністрації „Діла".

МАЄТОК коло Ходорова парцелює добрі ґрунта, гостинець до близького повітового міста. Зголошення під „Фільварок" до Адміністрації. 1841 6-8

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines" також біжутерію власного виробу, поручає: Домбровський - Розважевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні умови. 1856 18—?

ҐІМНАЗІЙНИЙ абсольвент пошукує лекції у Львові або на селі. — Ласкаві зголошення: вул. Пекарська ч. 15. (П. Ваврикова). 2102

ДО ВИНАЙМУ зараз прямо від господаря три покої, кухня. Комфорт. Догідні услівя. Клушинська 10. 2101 1-2

УМЕБЛЬОВАНА кімната, 2 вікна, для сталого льокатора до винайму. Виспянського 31 партер. 2094 1-2

В ЛІТНИСЬКУ Дора у віллі, недалеко Прута, є до винайму по одному і по два покої з кухнею або без на сезон. Інформації подасть: І. Кокорудзова, Дора, власна вілля. 2097

В ПРЕКРАСНО й догідно положеній віллі „ВЕСЕЛКА" в Ямній є до винайму сонашні кімнати умебльовані з харчем від дня 15. червня ц. р. На бажання кухня дієтетична. — Близших інформацій уділить Ів. Ліськевичева, Станиславів, вул. Липова ч. 82. 2044 3—3

4 ПОКОЇ, кухня і лазничка до винайму від 15 ц. м. — Зелена — бічна 93. „Филиповка". 2054 3-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 1857 62

КОРОНКИ до білля, моді та церкові, найдешевше „Wenecja" Боїмів 19. 2046 6—30

ОКАЗІЙНО до продажі одна висяча, покойова, нафтова лямпа і три стінні — раменні. — Зголошення: Станиславів, вул. Сапєжинська ч. 133. 2085 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 **Пересвітлення Рентгеном.**

Спеціяліст венеричних, шкірних недуг і косметики

Др. І. Мунд Д. сек. шп. від. і львів. орд. від 8—10 і 2—6, в неділі від 9—1. **Львів, Ясника 1,** ріг Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. —
595 **Лічення жиляків.** 34—7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65—73.
2073 2—5

РОБІТНЯ

М. ФІШЕР

ЛЬВІВ

ЖАЛЮЗІЇ СТАЛЕВІ

КРАТИ І ДО РОЗСУВАННЯ

ВИКОНУЄ ВСІЛЯКІ ЗАЛІЗНІ РОБОТИ ЯК КОНСТРУКЦІЙНІ. — СПЕЦІЯЛЬНИЙ ВІДДІЛ ВИРОБУ СКЛЕПОВИХ ЗАЛЮЗІЙ ЗІ СТАЛЕВОЇ БЛЯХИ.
1751 14-16

ЛЬВІВ, ВУЛ. ШПИТАЛЬНА 38. Тел. 57-10.

Винайму **негайно або** продам мешкання з 3 кімнат і кухні, будинки господарські в дуже добрім стані, пів морга саду і 4 морги ґрунту чорнозему, все в одній комплексі в Текучій коло Березова Нижнього п. Яблонів, повіт Коломия. Околиця надається дуже на літнисько. Інформації з чемности дає **Грабовенська** в Микуличині. 2078 3-3

Високоповажаний Пан Д-р Евген ДУРДЕЛЛО, лікар-спеціяліст скірних недуг та косметики, у Львові, вул. Потоцького ч. 11. зволить приняти сердечну подяку за вилічення мене з прикрої недуги. Кільканацять років мене лічили ріжні доктори-професори. Приписували тільки дорогі ліки, але не вилічили. Мовляли — недуга невилічима, можна з нею жити, вона зараз доказ здоровля. Не бажаю їм цього доказу здоровля. — ВПов. Д-р Дурделло не сказав, що недуга невилічима, але вилічив мене в дуже короткому часі дешевими ліками.

У Львові, 16. травня 1930.
2099 **Анна Морозова.**

Д-р Іван Ціпановський

працює як досі в **КОЛОМИЇ при вул. Тарнавських** (напроти польського Сокола). **Пересвітлює і насвітлює апаратом Рентгена. — Насвітлює кремінною (кварцовою) лямпою і лямпою „Sollux".**
2095 1—3

КОНКУРС

на посаду учительки руханки (з іншим предметом, н. пр. рисунками) від 1. вересня 1930 р. в гуманістичній дів. гімназії з повним правом прилюдности Товариства **„Український Інститут для дівчат"** в Перемишлі. Виділ рефлектує лиш на кваліфіковані сили. Подання належно удокументовані приймає до кінця червня ц. р. Управа дів. гімн. „Українського Інститута для дівчат" в Перемишлі, вул. Татарська ч. 6. — **Виділ.** 2076 2-3

СУБАҐЕНТУРИ

до віддання у воєвідствах: Львівським та Станиславівським. Фахівці і Кооперативи, які мають

добрі відносини в рільництві

мають першенство. Річ іде про безпосередню продажу консументові кружлівок, масничок, машин до шиття і до прання, роверів і т. п.

КОНЦЕРНУ СВІТОВОЇ СЛАВИ.

Докладні оферти, поручення і висоту кавції прямувати до

„P. A. R" ЛЬВІВ, вул. Академічна ч. 14. під „M. W."
2098 1—1

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.